

KÜRESELLEŞMENİN TESİRLERİ VE ÜLKEMİZE YÖNELEN TEHDİT UNSURLARI

Prof. Dr. Mustafa E. ERKAL

ÖZET

Küreselleşme günümüzde tartışılan bir konu olmasına rağmen yeni bir sorun değildir. Küreselleşme iki boyutludur, bunlardan biri maddelerin yaygınlaşması, diğeri değerlerin yaygınlaşmasıdır. Küreselleşme, ekonomik parçaların ufak olmasını hedeflediği gibi siyasi parçaları da ufalamaktadır. Bir taraftan bütünlüğe ulaşmış bir dünya hedeflenirken, diğer taraftan daha fazla bölünmüşlük yaratma potansiyeli ortaya çıkmaktadır. Küreselleşmeyle bazı milli devletler daha da güçlenmekte, küresel güç haline gelmekte, bazılarıysa güç kaybetmektedir. Küreselleşme karşısında milliyetçilik akımları daha da güçlenmektedir. Klasik milliyetçilik tanımları da değişmektedir. Nitekim, küreselleşme ışığında milliyetçilik, kendi milliyeti dışındakileri aşağılamamak, başkalarıyla Dünyayı eşit, adil ve istismar edilmeden paylaşabilecek şuur ve olgunluğa erişmedir. Türkiye, çevre ülkelerden ve küresel güç ve bloklardan kaynaklanan dış tehditlerle karşı karşıyadır. Türkiye'ye yönelen tehdit unsurları arasında üniter yapısını hedef alan çokkültürlülük oyunu, etnik ve mezhep tuzakları dikkati çekmektedir. Küreselleşmenin olumlu ve olumsuz boyutları makalede tartışılmakta ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

ABSTRACT

Globalisation is criticized nowadays but it is not a recent phenomenon. It has two dimensions. On one hand, materials are becoming widespread, on the other hand values are becoming widespread. Globalisation aims to make economic pieces smaller but it makes political pieces smaller at the same time. The main target is an integrated world, on the contrary, it provides more disintegrative poten-

tials. With the globalisation process, some nation states have become much more powerful, but some of them have lost their power. Against globalisation, nationalist movements have become more effective. According to that process, classical definitions of nationalism have been changing. With the effect of globalisation, nationalism can be defined as, the feeling of belonging and sharing a definite culture and in addition to that nationalism can also be defined as becoming mature enough to share the world with others just and equally and not degrading of other nations. Turkey is under external threats from surrounding countries and from global power. Among those threatening issues, multiculturalism, ethnic and sect traps are emerged. In this article, the positive and negative aspects of globalisation are analysed.

Anahtar Kelimeler : millet, milliyet, milliyetçilik ve ırkçılık, etniklik, etnik grup, küreselleşme, küresel entellektüel bağımlılık, yabancı dilde eğitim-öğretim, Şark meselesi, Avrupa Birliği, cemaatleşme, milli devlet, çok kültürlülük, ilkel etniklik

Küreselleşme günümüzde tartışılan bir konudur. Ancak, küreselleşmenin tarihi oldukça eskidir. Roma ve Osmanlı İmparatorlukları dünya sistemleri geliştirmiş ve “Pax Romana” ile “Pax Ottoman” 19. Yüzyıl öncesinde küreselleşmenin birer örneğini teşkil etmiştir. Bütün Dünyayı kapsayan ve etkileyen modern anlamdaki ilk küreselleşme süreci 19. Yüzyılda İngiltere’nin “Pax Britannica” olarak bilinen kendi milli menfaatlerine uygun olarak geliştirdiği dünya düzenidir. Sanayi İhtilali ve otomasyon ağının gelişmesi, küreselleşme sürecine hız katmıştır. İki kutuplu Dünya düzeninin bazılarına göre tek kutuplu(ABD) diğerlerine göre çok kutuplu hale gelmesi ve soğuk harp döneminin geride kalması, eski Sovyetler Birliği’nin dağılması, Orta Avrupa’da, Balkanlarda, Orta Doğuda, Kafkaslarda ve Orta Asya’da Dünya siyasi haritasının önemli değişikliklere uğraması, ister istemez Dünyaya yeniden şekil verilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu yeniden şekillenmede petrol ve su gibi kaynaklara ulaşma, bunlar üzerinde tesirli olmak, petrol boru hattının yönünün tayini ve Avrasya üzerindeki hakimiyet mücadelesi vardır. Bu uğurda terör örgütleri kurulmakta, kullanılmakta ‘Soğuk Harp’ döneminden ‘sıcak terör’ dönemine geçilmektedir.

Günümüzde siyaset ve ekonomi içiçedir. ABD’nin ve ona bağlı çok uluslu şirket ve finans kaynaklarının menfaatlerine göre şekillenen bir küreselleşme gündeme gelmektedir. Küreselleşme yanında daha dar çaplı bloklaşma hareketleri kendisini göstermekte ve küresel güce rakip olmaya çalışmaktadır. Türkiye için bir dış tehdit unsuru haline gelen AB bunlardan birisidir.

Küreselleşme* iki boyutludur. Bunlardan birisi **maddelerin yaygınlaşmasıdır**. (Giyim-kuşam, fast-food, coca cola, Mc Donald's, Lee, Levi's, losyon ve parfüm markaları, Marks& Spencer, GSM teknolojisi, internet, cep telefonu, İngilizce ve ABD doları, Müslüman olmalarına rağmen, bazılarının taktıkları haç kolyeleri vb.) Bu örnekler popüler kültür olarak ifade edilen medya bağımlılığının doğurduğu gündelik hayatın ortaya çıkardığı kültürün unsurlarıdır. Bu unsurlar genelde ABD kaynaklı olup bunun yükselen değer ve kodlarını yansıtır. İkincisi ise, **değerlerin yaygınlaşmasıdır**.¹ Bu değerler, daha çok hakim ekonomi ve kültürün maddeci ve faydacı değer hükümleridir. Bunun yanında demokrasi, demokratik değerler, insan hakları, çevre şuuru, bilginin yaygınlaşması, teknolojik gelişme, mal ve hizmet kalitesinde standartlaşma gibi olumlu değerler de yaygınlaşmaktadır.

Küreselleşme bir gerçektir ve bir süreçtir. Küreselleşmeyi red veya peşinen kabul etmekten çok, ülkemizin milli menfaatlerini ençoklaştıracak , yabancıların insafına bırakmayacak bir iktisadî ve dış politika izlemek durumundayız. Küreselleşmeye yön veren ABD için bu süreç, yüksek hayat standartları ve iş alanlarının açılması demektir. Diğer gelişen ülkeler için ise, gelir dağılımının bozulması, yüksek enflasyon ve bütçe açıkları, ticari engeller, düşük yatırım seviyesi, işsizlik ve sanayileşmekten vazgeçmek demektir.

J. Naisbitt küreselleşmeyi ekonomik parçaların ufak olması şeklinde anlamaktadır.² Ancak, küreselleşme siyasi parçaları da ufalamaktadır. Küreselleşme hareketleri bir taraftan bütünleşmiş bir Dünyayı hedeflerken, diğer taraftan daha fazla bölünmüşlük yaratma potansiyelini de bünyesinde barındırmaktadır. Küreselleşme ile bazı konular evrensel standartlara kavuşmakta ve evrensel düşünülmemekte, İngilizce burada vasıta olarak kullanılmakta, bazı iddialara rağmen, milli devletler ve milli sınırlar ortadan kalkmamakta, çözülen milli devletlerden yine milli devletlere geçilmektedir. Bazı milli devletler daha da güçlenmekte, bazılarının sosyal yapıları ise yeni tip tuzaklarla karşılaşmaktadır(etnik, mezhep, cinsiyet ve çevre). Küreselleşme yeni tip istila ile ulus-devletleri kuşatmakta, ülkeler farkedilmeden teslim alınabilmektedir. Böyle bir ortamda ülke çıkarlarının savunulması da zorlaşmakta, yoğun bilgi ve ihtisaslaşma gerekmektedir. Bunlar olmadığı sürece , iyi niyet yeterli olamamaktadır. Milli kültürün ve çıkarın yeri-

* Küreselleşme ile ekonomik faaliyetler uluslararası nitelik kazanmakta, milli ekonomiler dünya çapında birbirine bağlanmaktadır.

1 DPT, Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000, sh.67

2 Erkal. M. E., Sosyoloji (Toplumbilimi), 11. baskı, İst., 2000, sh.24

ni karı ençoklaştırmaya yönelik olarak dışarıdaki güç odaklarının ürünleri ve anlayışı almaktadır.³ Bundan dolayı küreselleşmeye ters bir akım daha da güçlenmekte ve direnç artmaktadır. Bu akım milliyetçiliktir.

Milliyetçilik, milli değer ve menfaatleri savunmak, onlara sahip çıkmak, milli kültür unsurlarına bağlılık ve onları koruyarak geliştirmektir. Milliyetçilik, sadece duygu ve düşüncede kalan bir anlayış değil, ekonomiden, dış politikaya ve sanata kadar bir tavır alışlar bütünüdür. Milliyetçilik, ne tören malzemesi, ne dışa kapanma, ne de duygusal düşmanlıktır. Aslında istesenez de Dünyaya kapanamazsınız. Milliyetçilik 'ideoloji' kapsamında da düşünülerek dondurulamaz, o sürekli bir pratiğin adıdır. Milliyetçilik, öncelikle Türk milletine mensub olma şuurunu paylaşmaktır. Milli olamadığımız sürece, evrensel içinde kaybolur gider ve ideolojik çatışmanın yerini alan ulus-devletlerle küresel güç arasındaki mücadelede küresel istilayla başa çıkamayız. **Milliyetçilik**, kültürel değerlere bağlı(endeksli) bir kavramdır. **İrkçilik** ise, biyolojik ve genetik özelliklere bağlıdır. Milliyetçilik kendi milliyeti dışındakileri aşağılamak, dışlamak değil, başkalarıyla Dünyayı eşit, adil, anlamlı ve istismar edilmeden paylaşabilecek şuur ve olgunluğa erişmedir.

Dünyanın iki kutuplu dengeden(ABD-S. Birliği) tek kutuplu küresel güce kayışı, küresel istilaya karşı ABD'ni daha fazla hedef haline getirmiştir. Bunda ABD'nin pervasızca, hukuk tanımayan, BM'i dışlayan hareketleri de etkili olmuştur. Komünizmin hedef ve düşman olmaktan çıkışı, yeni düşmanlar yaratılmasını doğurmuştur. Huntington'un ABD politikalarını meşrulaştırıcı 'Medeniyetler Çatışması' tezi, Batı'da Hrsitiyan köktendinciliğini ve yabancı düşmanlığını öne çıkaran ırkçı hareketleri güçlendirmiş, yakınlaşma imkanlarını kısıtlamıştır. Bu aslında küreselleşmenin önündeki bir engeldir. Batıda köktendincilik ve ırkçılık eğilimi teröre İslam sıfatı takılarak örtülmeye çalışılmaktadır. Türkleri önce Avrupa'dan ve Balkanlardan daha sonra da Anadolu'dan atmayı hedefleyen 'Şark Meselesi' yeni malzemelere sahip olmaktadır.

Batıda hakim olan mantıktan hareket edersek, teröristler 'hürriyet savaşçıları'dır. Batıda yaygın olan görüşe göre, şiddet olayları demokratik olmayan ülkelerde normal ve meşru bir müdafaa ve mücadele metodudur. İnsanlar isteklerini meşru yollardan ortaya koyamadıkları ve kendilerini ifade edemedikleri için şiddet ve terör olayları olmaktadır. Bu yanlış ve çarpık yaklaşımdan hareket edersek 11 Eylül'de insanlığa yönelen ve İkiz Kuleler'i hedef alan ABD'deki uçak saldırılarını küreselleşmeye, küresel istilaya ve fakirleştirilmeye karşı hür-

3 Manisalı, E. Türkiye ve Küreselleşme, Derin yay., İstanbul 2002, sh. 5

riyet savaşıdır demek zorunda bırakılabılırız. Batının çarpıttığı 'hürriyet savaşı' kendi ülkesi işgal altına giren, egemenlik hakları ortadan kalkan insanlar için kullanılır ve onlar için geçerlidir.

Terörden şikayet edilir, ama onun evrensel tanımının yapılmasından da kaçınılır. Sadece terör örgütlerinin üyeleri terörist değildir. İçeride ve dışarıda teröre destek olanlar, farklı milliyete sahip fertler ve yan kuruluşlar da terörist muamelesi görmelidir. 'Uluslararası terör' çok uluslu hale dönmüş, terör örgütleri değişik milliyetlerden fertleri kapsar hale gelmiştir. TC'nin Washington Büyükelçiliği'nin karşısında 2001 Ekiminde PKK çadırına izin verenler, Afganistan'da ve Irak'da demokrasi getireceğiz diye devlet terörü uygulayanlar terörlü mücadelede samimi olamazlar. NATO'nun 5. maddesinin işletilebilmesi, her üye ülke için geçerli olmalıdır. Kıbrıs Rum kesimine verilen tavizler, haksız öncelikler, bizzat teröre, soykırıma ve uyuşturucu trafiğine verilmiş sayılır.

Dünyada yeni dengeler kurulmakta, dostlar düşman, düşmanlar dost olmaktadır. Türkiye, geleceğinin şekillendiği bir dönemden geçmektedir. Görevimiz ve mesleğimiz ne olursa olsun hepimizin hedefi Türkiye'yi büyük geçmişinden alıp, büyük geleceğe taşımaktır. Önümüze yeni tip tuzakların(etnik ve çok kültürlülük) ve tehlikelerin çıkartılmasını, AB üyeliği için başka örneği görülmeyen dış dayatmalarda bulunulmasını yadırgamıyoruz. Bazı yazılı ve görüntülü basın kuruluşlarını, bazı dıştan kumandalı sivil toplum kuruluşlarını ve temsilci gibi çalışan bazı sermaye kuruluşlarını yadırgamadığımız gibi. Çünkü onların görevini yerine getirenler dün de vardı, bugün de olacaktır.

Türkiye dahil hiçbir milletleşmiş toplumda daha iyi bütünleşme, fert ve sosyal grupların birleşilen ortak değer ve paydalardan uzaklaşarak, farklılıklar birlikteliklerin önüne geçirilerek elde edilemez. Ülkeyi ufalamada değil, etkinliğini arttırmada birleşebilmeliyiz. Türkiye, iddialı bir devlet olmaktan uzaklaştırılmak isteniyor. Farklı bir Türkiye, Lozan delinerek ve Atatürk çizgisi dolaylı olarak makas değiştirilerek elde edilmek isteniyor. Cumhuriyetini temel felsefesinden ve Kemalizmden ayrılmaya AB üyeliği için gerekli görülüyor. Bunun gerekçeleri de AB üyeliği için demokratikleşme ve küreselleşmenin gereği olarak takdim ediliyor. Türkiye'nin yeri Batıdadır deniyor, teslimiyetçi fazilet gibi gösteriliyor, toplum adeta uyuşturuluyor. Tarımla uğraşmanın önüne taban fiyat politikası yerine, tarım alanlarını boşaltacak 'doğrudan gelir desteği' politikası konuyor, üretimden vazgeç deniyor; rekabet gücüne sahip sanayi dalları engellerle karşılaşılıyor. 'Üretme herşeyi ithal et' anlayışı sanayiciyi ithalatçı ve teslimiyetçi olmaya zorluyor, 'endüstri bölgeleri' adı altında yerli sanayici ve müteşebbisi

yok edecek, mülkiyeti, tapusu da yabancılaştırılmış serbest bölgeler yaratılıyor. Sanayi kuruluşları yabancıların eline geçiyor. Yabancı sermaye yatırıma değil; firma alımına geliyor. Hiçbir ciddi devlette rastlanmayan 'küresel itaatın', 'entelektüel bağımlılığın' ve yabancılaşmanın gereği olan yüksek öğretimde yabancı dille eğitim ve öğretim, yer ve kuruluş adlarının yabancılaştırılması, Türkçe'ye bir de Anayasa saygısızlığı şeklini almaktadır. Ülkemizde kamuoyunu hazırlamak ve yönlendirmek için bir müttefik ülkenin farklı siyasi çizgideki vakıfları faaliyetlerini hızlandırıyor. Petrol ve altın yatakları bulunup işletilemiyor ama zavallı çıplak ve pijamalı Bergama köylüleri sokaklarda dolaştırılıyor, çevrecilik adı altında Alman çıkarlarına hizmet ediyor. Stratejik öneme sahip bor madenleri şimdilik özelleştirme adı altındaki yabancılaştırılmadan kurtarılıyor. Yolsuzluk terörü(banka, ihale, hayali ihracat yolsuzlukları) ile Türkiye Dünya'da ilk beşe giriyor. Dolarla, yabancı banka ve finans kuruluşları rahatlıkla oynuyor. Bankalar çok düşük bedellerle yabancıların eline geçiyor.

Türkiye, çevre ülkelerden ve küresel güç ve bloklardan kaynaklanan dış tehditlerle karşı karşıyadır.

İçeride ise, Cumhuriyete ve rejime karşı ırkçı-bölgücü, 1000 yıllık İslami geleneğimizi reddeden, vatansız, bayraksız, milli devletsiz, milli sınırsız, milli kimliksiz, milletsiz Müslüman arayışına çıkmış tercüme kokan, bizim geleneğimizle ilgisiz model ve eserlerin etkisindeki radikal dinci, terörü hala kullanmaktan çekinmeyen ve vazgeçmeyen aşırı sol terörcü ve Batılıların bizi bizden daha iyi düşüneceklerine inanmış, Batı içinde milli kimliğimizin erimesine razı Batıcı-teslimiyetçi tehdit unsurları yer almaktadır.

Bunlarla birlikte, ülkemiz değişik tehdit unsurlarıyla karşılaşmaktadır. Bunların bazıları aşağıdaki gibi maddeleştirilebilir:

- Laik-antilaik çekişmelerinin misyonerlik faaliyetlerine alan açması,
- İlgisizlik, kayıtsızlık ve artan yılgınlık,
- Yolsuzluk terörü,
- Sosyolojik anlamda cemaatleşme eğilimleri, cemaat, grup menfaatlerinin ve mensubiyetinin öne çıkarılması,
- Milli bir burjuvazi eksikliğinden kaynaklanan sorunlar (bürokrasi, iş alemi ve sivil alanda),
- Alkol ve uyuşturucu bağımlılığını arttırıcı saldırılar,
- Mutabakat-yetersizliği, milli tarih ve kimlik konusunda kararsızlıklar ve belirsizlikler,

- Talep etmeyi öğrenememiş, kötümserlik telkini ile yetişmiş aydın tipi,
- Hayır diyebilemeyen bir Türkiye gerçeği.

Türkiye adeta yeniden milli mücadele vermesi gereken bir ortama sürüklenmekte, Türkiye'den yana olanlarla, işbirlikçi ayrımı ister istemez ortaya çıkmaktadır. Bu durumda yapay ikilemlerden Türk toplumu uzaklaşmak durumundadır. Türkiye'nin yapay ayrımcılığa artık tahammülü yoktur. Türkiye'deki mücadele milli(ulusal) çevrelerle teslimiyetçi ve düntün mandacılarının devamı olanlar arasındadır. Cumhuriyete bağlılık, ondan yana olmak, Cumhuriyete karşı kültür alanları açmamaktır. Her ülkede ortak kültür ile çelişen, aşırı, radikal küçük gruplar olabilir. Demokrasi ve hukuk devleti içinde bunlarla mücadele edilir. Rejimin de kendi kendini koruma hakkı vardır. Ancak, bu radikal gruplar kitleleştirilmez. Rejime karşı 'karşı kültür' alanları açılmaz. Halk ile devletin daha da kaynaşması için temel ilkelerden taviz vermeden gerekenler yapılır. Cumhuriyetimizin akıllı dostlara ihtiyacı vardır. Halk ile devletin daha fazla kaynaşması, milli güvenliğimizin teminatıdır.

Türkiye'nin 1980 sonrası biriken ekonomik sorunları, ülkenin yeteri kadar liberalleşmemesinden değil, yapı ile çelişen, gelenekleri ayaklar altına alan, kamu düzeni ve kamu ahlakını yıpratana, egoist ahlak anlayışını herşeyin önüne çıkaran, toplum çıkarını dışlayan, sosyal ve kültürel politikalarla takviye edilmeden iktisat politikalarının çarpıklıklarından kaynaklanmaktadır. Türkiye'nin istenilen ekonomik gelişmişlik seviyesine gelememesi, maddi ölçülerle ifade edilen girdilerin yetersizliğinden çok, başarı şartlanmasının, kendine güvenin, kalkınma heyecanının toplumda yaygınlaşmamasındandır. Buna kaynakların yerinde ve üretken kullanımını önleyen zihniyet bozukluğunu, ferdi çıkarı kutsallaştıran çarpık anlayışı, israf ve yolsuzlukları (devletin, bazı bürokratların rehberliğinde bazı siyasetçi ve işadamları ortaklığında soyulması) ve kültürel mutabakatların yeterince kurulamamış olmasını, kimlik bunalımını da ilave edebiliriz.

Türkiye'ye yönelen tehdit unsurlarının en önemlisi, üniter yapısını hedef almaktadır ve sosyal yapısı üzerinde oynanmaktadır. Türkiye, çok kültürlülük oyununa düşürülmek için etnik ve mezhep tuzağı ile karşı karşıya getirilmek istenmektedir. Bunda da etnikliğin sadece bir parçası olan mahalli dil ve şiveler, ağızlar kullanılmaktadır.** Bu saldırıyı yumuşatabilmek için insanların kendi kendilerini ifade edebilmeleri öne sürülmektedir.

** Avrupa'da milli devletlere ve yeni milli devlet haline gelenlere azınlıklara ve azınlık dillerine saygı ve hoşgörü gösterme ileri sürülürken, mesela uzun yıllar işgücü göçü alan, çok etnikli ve çok kültürlü bir yapıya kavuşan Almanya'nın İçişleri Bakanı Otto Schily *Süddeutsche*

Lozan'ı delmek, milli devlet anlayışını ve üniter yapıyı ufalamada 'mozaik yakıştırması da kullanılmaktadır. Aslında 11. yy'dan beri Anadolu'da Türk kültürünün bir hakim kültür olmasını içine sindirememiş olan bu yaklaşım 'farklılıkçı ırkçılık' anlayışından hareket etmektedir. 'Mozaik' kavramını maksatlı kullananlar, Anadolu coğrafyasını vatansızlaştırmak ve kimliksizleştirmek peşindedirler. Mozaik anlayışı herhangi bir parçanın bütünü temsil eder ve farke dileyebilir hale gelmediğini, bütünü ancak tamamlayan bir parça olmaktan ileri gidemediğini, o coğrafyaya kendi damgasını, kültür ve medeniyetini vura madığı anlamına gelir.

Etnik sorunun gündemde olduğu bir sosyal yapıda iç göç hareketleri za yıflar, içten evlenme öne çıkar, mabed ve kabristan farklılaşır, iş hayatında ortaklıklar görülmez ve bir aileden hem terör örgütü üyesi, hem de 'köy korucusu' çıkmaz.

Milletleşmenin her türlü biyolojik gerekçenin ötesinde kültürel bir mutabakat ve mensubiyet şuru olduğu bilinmez görülmektedir. Mahalli kültür özellikleri ve sıfatları, milli kültüre ve milli kimliğe rakip değildir, onu tamamlar. Milli kültür ve milli kimliğin reddedildiği radikal çokkültürlülük*** tezlerinin işlendiği ortamda, alt kültürlerin ve eğer varsa farklılıkların zenginlik yaratacağı ileri sürülemez. Böyle bir iddia XI. Yüzyıldan beri Anadolu coğrafyasını vatanlaştıran, hakim kültür olan Türk kültürünü ve kimliğini dışlamaktır. Bir başka ifade ile bu anlayış, Doğunun Batı çıkarlarına göre şekillendirilmesi olan oryantizme ve Hristiyan köktendinciliğine hizmettir.

Küreselleşme, artı ve eksileriyle tartışılan bir konudur. **Olumlu** etkileri arasında şunlar sayılabilir:

- Ülkelerin rekabet gücünü arttırması, bu rekabetten çok uluslu şirketlere geçiş veya milletlerüstü firmaların doğuşu (ancak, rekabet eşit şartlar al-

he Zeitung isimli günlük gazetede ki mülakatında (27 Haziran 2002) eskiden beri yerleşik yerli azınlıklar dışında oluşan yeni etnik grup ve azınlıkları kabul etmemekte, farklı dil ve kültürlerin korunmasına karşı çıkmaktadır. O'na göre Almanya'da anadil Almanca olmalı, Türkler Almanlar'ın geleneklerini, değer yargılarını ve davranışlarını almalıdırlar. Almanca dışındaki dillere imkan sağlanması kargaşa yaratır. En iyi entegrasyon (uyum), asimilasyon (eritme) dur.

*** Radikal çok kültürlülük, vatandaşlık ve milli topluma mensup olma anlayışından uzaktır. Otonom fert ve sosyal gruplar yaratma peşindedir. Milletleri ufalayıcıdır, milli devletle ve milli kimlikle çatışır. Farklılıklara, bu anlayışa göre hoşgörülle bakmak yeterli değildir. Sosyal grup ve fert seviyesinde onları tanımak (recognise) gerekir. Bu tanıma siyasi alana da taşınmalıdır. (Miller, D., On Nationality, Oxford, 1995; sh.120) Çok-kültürlülük politikaları homojen (mütecane) yapılar da çatışma, karmaşık (heterojen) yapılar da ise, güç kaynağı rolünü oynayabilirler. (Yinger, M. J., Ethnicity, New York, 1994)

tında ve sadece ekonomik şartlarla sınırlı olmadığı, siyasi boyutları olduğu için bu rekabet olsa olsa eksik rekabet şeklindedir.)

- İdareyi şeffaflaşmaya zorlaması,
- Tüketicinin daha iyi korunmasında evrensel normlar getirmesi,
- Ferdi hak ve hürriyetlerin genişletilmesi,
- Evrensel hukuka milli hukukun uyumu.(Ancak burada ülkelerin özel konumu hesaba katılmadan genel bir şablona uydurulma zorlamaları bulunmaktadır.)
- İnsan haklarında evrensel normlara uyma,
- Sivil kesimin hızla örgütlenmesi(NGO)
- Çevre koruma şuurunu geliştirmesi,
- A+G çalışmalarını teşvik etmesi, bilgide ve teknolojiye standartlaşma, teknolojiye uyumun yaygınlaşması,
- İnternet ağının gelişmesi,
- Dünyaya açılma ve uluslar arası iktisadi ve siyasi çalkalanmalardan daha fazla etkilenme,
- Ulaştırma ve haberleşme ağının dünyayı küçültmesi,
- Çok disiplinli değerlendirmelerin önem kazanması.

Bunlara rağmen, küreselleşmenin **olumsuz** bazı tesirleri arasında da şunlar sayılabilir:

- Önu açılan ülkelerde siyasi merkezli ekonomik krizler, bağımlı ekonomilerin krizden daha fazla etkilenmeleri,
- Yerli tekellerin yerini yabancı tekellerin alması,
- Çok uluslu şirketlerin iç ticarete girmeleri, ticaret sektörüne de hakim olmaları,
- Alt kimlik- milli kimlik çatışmaları, çatıştırılmaları,
- Coğrafyaların ve sermayenin vatansızlaştırılması,
- Etnik ve kimlik çatıştırılmaları,
- Önu açılan ülkelerin üniter yapılarının çok kültürlülüğe zorlanması, milli direncin zayıflatılması,
- Dolara bağımlılık,
- Anadil yerine İngilizce'nin ağırlığının artışı,
- Küresel entelektüel bağımlılık yaratan yabancı dille eğitim ve öğretimin öne çıkarılması,

10 KÜRESELLEŞMENİN TESİRLERİ VE ÜLKEMİZE YÖNELEN TEHDİT UNSURLARI

- Ferdin ve sosyal grupların toplumdan soyutlanması, ondan bağımsız düşünülmesi, ferdi hak ve hürriyetlerin öne çıkarılması,
- Parçanın bütününe önüne geçirilmesi,
- Egemenlik haklarının belirli ölçülerde küresel güce devredilmesi,
- Küresel gücün ön karakolu ve kontrol mekanizmasını meydana getiren uluslararası kuruluşların zorlama ve dayatmaları,
- Yeni bir evrensel totaliter yapı,
- Ulus-devlete açılan savaş, ulus-devletlerin ufulanması,
- Ademi merkezîyetçi eğilimlerin etkisiyle merkezi devlet fikrinin zedelenmesi, devletin küçültülmesi adı altında merkezi otoritenin paylaşılması,
- Hükümlerlik haklarının içeride bazı sivil toplum örgütlerine, dışarıda ise bazı uluslar arası kuruluşlara devri,
- Milli değer ve dillerin sarsılması,
- Kitle haberleşme araçlarının talebi ve davranışları şekillendirmesi,
- Kültürel standartlaştırma,
- Vatandaşlık bilincinin zayıflaması,
- Tüketim tercihlerinin hakim ekonomilerin ürettiği mal ve hizmetlere bağımlı hale gelmesi, müzikten giyim ve beslenme tarzlarına kadar tektipleştirme ve maddelerin yaygınlaşması,
- Yeni kabilecilik (new tribalism) olarak ifade edilen milletlerin kalabalıklaştırılması, boy, cemaat, kabile ve etnik taassubunun öne çıkarılması,
- Farklılıkçı ırkçılık: birlikteliklerin, ortak noktaların değil, farklılıkların yaratılması, abartılması ve kutsallaştırılması,
- Sosyal devlet anlayışının zedelenmesi,
- Gelir grupları ve yöreler arası dengesizliklerin artma eğilimi,
- Refah seviyesinin düşmesi ve küresel fakirleşme,
- Artan işsizlik,
- Düşük üretim ve istihdam,
- Sanayicinin ithalatçılığa yöneltilmesi,
- Reel sektörün olumsuz etkilenmesi,
- Beyin göçünde artış,
- Sermayenin dışarı kaçması.

Küreselleşmenin **sosyal maliyeti** de aşağıdaki şekilde maddeleştirilebilir:

- Meşru ile gayri meşru arasındaki mesafenin kapanması,
- Uzlaşma yerine çatışmacı davranış ve eğilimlerin artışı,
- Geleceğe güvenin sarsılması sonucu ciddi konulara ilginin azalması, artan kötümserlik,
- Siyasi istikrarsızlık ve sosyal dengelerin bozulması,
- Sosyal ilişkilerin zayıflaması, dışa kapanma, sosyolojik anlamda cemaatleşme ve dışa kapalı yapılaşma,
- Saldırgan ve sapma davranışların artışı,
- Kuraldışılık ve yolsuzlukların yaygınlaşması,
- Sosyal sorumluluk anlayışının zayıflaması,
- Şans oyunlarına ilginin artışı,
- Hayat şartlarının zorlaşmasının sosyal patlamalara imkan sağlaması,
- Okul terklerinin artması.

Bir milliyet birçok¹ etnikliği kapsayabilir, her bir etnikliğin ayrı bir milliyet olarak ele alınması, bugüne kadar mümkün olmamıştır. Bunun mümkün olabilmesi için milli devletlerin yerine klan veya aşiret devletçiklerinin kurulması gerekir. Her aşiretten devlete geçilememektedir. Bunun için tarihi bir birikim ve siyasi bir güç gereklidir. Bugün çevre ülkelerde devletleştirilmek istenen ve merkezi siyasi güce kavuşturulma çabalarına rağmen, aşiretleri ve kabileleri devletleştirmek mümkün olamamaktadır.

Kabileci ve kan akrabalığı esasına dayanan topluluklardan mensubiyet ve katılmaya dayanan devlet esasına dayalı toplumlara geçildikçe, ilkel topluluklara has etniklik tanımlarından uzaklaşılır. Toplum seviyesindeki 'biz' duygusuna ulaşılır. Aslında mensup olunan **milliyet** ile **etniklik** rakip de değildir. İkel etniklik taassubunu ve asabiyetini aşamayanlar için dar bir çevre içinde hareket; belirli bir milli topluma mensup olma şuur ve duygusunu engeller. Milli seviyede ortak bir yaşama tarzı (milli kültür) teşekkül etmezse, mensup olunan millet ve milliyete rakip gibi gösterilen mahalli ve alt kimlikler öne çıkarılır. Bu etnikliğin ilkel tanımının etkisinde kalınmasıdır. Ne mutlu Türküm dersek, bunun başka etnik çağrışımları da beraberinde getireceği varsayımları, **ikel etniklik** yaklaşımıdır. Milli seviyede milliyetin ve milli kimliğin Türk olması, mahalli veya diğer sıfatların buharlaşması değildir.

Milletleşmiş her toplumun milli kimliği olur. Yer yer milli kimlikten sapmalar da görülebilir. Milli kimliğin bulunması, ortak ve kolektif kabul görmüş bir yaşama tarzının toplumun üyeleri tarafından temsil edilebilmesidir. Bu sosyal ve kültürel bir süreçtir. Devletin dayatması ile milli kimlik oluşmaz. Milli seviyede ortak bir yaşama tarzı ortaya çıkmadan, millet mensuplarında o millete mensup olma şuuru gelişmeden, milli kimlik ve milletleşme, bunun siyasi şekli olan devlet ortaya çıkamaz. Milli kimlik montaj bir kavram değildir. Devlet için milletleşme asgari şarttır. Bunu vatandaşlık şuuru destekler. Millet asgari müştereklerde birleşmiyor, ortak bir kültürde (yaşama tarzı) mutabakat doğamıyorsa, üniter olmayan bir milletin, üniter devleti de olamaz. Bazı araştırmalara göre, üniter bir millet meydana getirebilmenin yolu, mesela ABD’de vatandaşlar tarafından ancak tek bir dil kullanımı ile gerçekleştirilebilir.⁴ Üniter millet, tek tip düşünen farklı menfaat birliklerinin ve baskı gruplarının, siyasi çoğulculuğun olmadığı bir yapı değildir. Vatandaşlığı kabul etmeyerek ayrımcılığı seçen, ayrı hükümler hakkını talep eden anlayış bazılarına göre etnik çoğulculuktur.⁵ Yüzyıllardır belirli bir coğrafyada bulunan yerli grupları hakim kültürden ayırarak, 21. Yüzyılın başlarındaki küreselleşmeye uygun olarak etnikleştirmek, milli-devlet(ulus-devlet) düşmanlığı yapmak, günümüzdeki küresel istilanın, küresel ufanmanın, milletlerin sosyolojik anlamda kalabalıklaştırılmasının bir parçasıdır.

Bazı yazarlara göre,⁶ ABD’deki yerlileri veya Avustralya’da asırlar önce yaşamış olanların torunlarını, kültürel etkileşimi ve uyumu yok farz ederek etnik grup kapsamına sokmamak gerekir.

Bazı kaynaklara göre , belirli bir mekanla özdeşleşmiş, belirli bir milletin çatısı altında yaşayan, farklı etniklikler birbirine dayanan, birbiri ile içiçe girmiş kabul edilmektedir. Meselâ, milliyeti İspanyol’dur, ama etnik özelliği Katalan olabilir. Yine milliyeti Belçikalıdır ancak etnik özelliği Valon veya Flaman olabilir. Aynı durum İskoçlar ve Galler’de yaşayanlar için de düşünülebilir. Ancak, İspanya’da hem İspanyol, hem Katalan olmak mümkün iken, Türkiye’de bazı yerli ve yabancı yazarlara göre, Kürdün Türk kimliği içinde yer alması mümkün değildir. İskoçlar’ın, Katalanlar’ın, Valonlar’ın hem İskoç, hem İngiliz, hem İspanyol, hem Katalan, hem Belçikalı, hem Valon olmaları medeni ve çağdaş(cı-

4 Riggs, F.W., “The Modernity of Ethnic Identity and Conflict”, International Political Science Review, 198, V. 19, No.3, sh.271,274

5 aynı makale, sh.279

6 Miller, D., Citizenship and National Identity, Oxford, 2000, sh.199

vic) milliyetçilik olarak kabul edilmektedir. Göçmen kaynaklı nüfusun yoğun bir Amerikanlaştırılma sürecine rağmen, ABD milli kimliği medeni-çağdaş milliyetçiliğe göre şekillendiği kabul edilmektedir.

İngiltere'de 400 senelik ortak hayatın, İskoç'a ve Galli'ye ayrılma, bağımsızlık hakkını vermediği kabul ediliyor, ama Anadolu'da 1000 yıllık tarihi süreç ve kültürel miras ne gariptir ki bazı yazarlara göre milletleşme yaratmaktadır.

İskoç ve İngiliz kültürlerinin aynı olmadığı ama birçok konuda aynı çizgide birleştiği ve dolayısıyla Birleşik Krallığın birliğinin sürmesinde herkesin ekonomik çıkarının bulunduğu ileri sürülerek, İngiltere'de çoğunluğun ayrılıkçılığa, bölünmeye karşı direnme hakkının bulunduğu ifade edilmektedir.⁷ İskoçya'daki hayat standardının İngiltere'nin güneyini tutmadığı ve bölgeler arası dengesizlik var ama bütünlüğün sürdürülmesi herkesin çıkarınadır görüşü ileri sürülürken, Türkiye'deki bölgelerarası dengesizlik haklı ayrılma işareti olarak gösteriliyor.⁸

Yerli kanalların birinde (Show TV) muhabir, Beyrut'ta Ermeni Kilisesi'ne gider ve Türkçe ayin dikkatini çeker, duaları Ermenice yapmalarına rağmen, Türkçe ayin yapılır. Muhabir oradakilere Türkçe'yi nerede öğrendiklerini sorar, kendisine verilen cevapta atalarının 1915'te tehcir edilenlerden olduğu ve aile içinde Türkçe konuştukları ve Türkçe'nin bir üst kimlik dili olduğu ifade edilir. Türkiye'de Türkçe ile uğraşıldığı, kendi kimliklerini Türkiyeli olarak görenlerin çok dilli bir yapıyla ülkemizin üniter ve ulus-devlet yapısını bozma gayretleri, ümit ederiz ki, dikkatlerden kaçmaz ve maksatlı dış dayatmalar karşısında daha hassas oluruz. AB tarafından 8 Kasım 2000 tarihinde bize sunulan Katılım Ortaklığı Belgesi'nin 8. sahifesinde 'kültürel çeşitliliğin sağlanması', Lozan'da olmayan azınlıkların yaratılması istenmektedir. Burada mahalli diller yoluyla ayrı etniklik sağlanacağı ve bundan da etnik azınlıklara geçileceği düşünülmektedir.

7 aynı eser , sh.139

8 aynı eser, sh.114

KAYNAKÇA

Erkal, M. E., Sosyoloji (Toplumbilimi), 11. baskı, İstanbul 2000.

Manisalı, E. Türkiye ve Küreselleşme, Derin yay., İstanbul 2002.

Miller, D., Citizenship and National Identity, Oxford, 2000

Riggs, F.W., "The Modernity of Ethnic Identity and Conflict", **International Political Science Review**, 1998, V. 19, No.3

DPT, Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000

Yinger, M.Y., Ethnicity, Source of Strength, Source of Conflict, New York 1994.